

UCHWAŁA Nr 162.XXVI.2016
RADY POWIATU W SIERPCU
z dnia 29 września 2016 r.

w sprawie uchwalenia „Programu działań profilaktyczno - edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Sierpeckiego na lata 2016-2020”

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2016r., poz. 814) oraz art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015r., poz. 1390) uchwała się, co następuje:

§ 1. Uchwala się „Program działań profilaktyczno-edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie powiatu sierpeckiego na lata 2016-2020” stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Sierpcu.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Jan Rzeszutarski

Jan Rzeszutarski

PRZEWODNICZĄCY RADY

Jan Rzeszutarski

**Załącznik
do UCHWAŁY Nr 162.XXVI.2016
RADY POWIATU W SIERPCU
z dnia 29 września 2016 r.**

Program działań profilaktyczno-edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie powiatu sierpeckiego na lata 2016-2020

I. Miejsce profilaktyki w systemie przeciwdziałania przemocy

System przeciwdziałania przemocy w Polsce regulowany jest ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 roku (Dz. U. z 2015r. poz. 1390). Ustawa zobowiązuje do prowadzenia działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na wszystkich szczeblach administracji rządowej i samorządowej.

Zgodnie z art. 2 ust. 2 ww. ustawy przemoc w rodzinie to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych (w rozumieniu art. 115§11 Kodeksu karnego), a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Przemoc w rodzinie charakteryzuje to, że:

- jest intencjonalna – przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary;
- siły są nierównomierne – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą, osoba stosująca przemoc jest silniejsza, a osoba doświadczająca przemocy słabsza;
- narusza prawa i dobra osobiste – osoba stosująca przemoc wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa osoby doświadczającej przemocy (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku itd.);
- powoduje cierpienie i ból – osoba stosująca przemoc naraża zdrowie i życie osoby doświadczającej przemocy na poważne szkody; doświadczenie bólu i cierpienia sprawia, że osoba doświadczająca przemocy ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Istotnym elementem systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest profilaktyka. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nakłada na Powiat obowiązek opracowania i realizacji programów służących działaniom profilaktycznym mających na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.

Celem niniejszego programu jest opracowanie zestawu działań profilaktycznych, które będą służyć zwiększeniu wiedzy mieszkańców powiatu, szczególnie dzieci i młodzieży, na temat zjawiska przemocy, a także metod przeciwdziałania temu zjawisku. Jednym ze sposobów dotarcia do mieszkańców będzie dalsza profesjonalizacja kadr pracujących z dziećmi w zakresie przeciwdziałania przemocy.

Współcześnie profilaktyka rozumiana jest jako ogół działań zmierzających do zmniejszenia prawdopodobieństwa pojawienia się niepożądanych zachowań. Najnowsze badania pokazują, że najskuteczniejsze są oddziaływania całościowe, dobrze osadzone

w kontekście społecznym (rodzinie, środowisku), mające charakter wielowymiarowego i interdyscyplinarnego oddziaływania.

Działania profilaktyczne można realizować na trzech poziomach: pierwszo-, drugo- i trzeciorzędowym (inny podział profilaktyki odpowiednio: uniwersalna, selektywna i wskazująca). Profilaktyka pierwszorzędowa (uniwersalna) skierowana jest do grup niskiego ryzyka. Działaniami obejmuje się szerokie, niezdiagnozowane populacje. Profilaktyka drugorzędowa adresowana jest do grup zwiększonego ryzyka. Celem działań jest ograniczenie głębokości i czasu trwania dysfunkcji, umożliwienie wycofania się z zachowań ryzykowanych. Profilaktyka trzeciorzędowa (wskazująca) adresowana jest do grup wysokiego ryzyka. Ma ona na celu przeciwdziałanie pogłębianiu się procesu chorobowego i degradacji społecznej oraz umożliwienie powrotu do prawidłowego życia w społeczeństwie.

Na profilaktykę uniwersalną składają się następujące działania:

- upowszechnianie wiedzy na temat zjawiska przemocy (przejawów, przebiegu, kierunków udzielania wsparcia);
- upowszechnianie wiedzy na temat zjawisk pokrewnych i wywołujących zjawisko przemocy w rodzinie;
- upowszechnianie wiedzy na temat zasad udzielania wsparcia w bezpośrednim środowisku osób doświadczającej przemocy;
- upowszechnianie wiedzy o formach wsparcia dostępnych w powiecie.

Na profilaktykę selektywną składają się:

- zapobieganie nawrotom kryzysów u osób, którym udzielano wsparcia;
- ujawnianie i eliminowanie możliwie jak najszybciej wszelkiego rodzaju zachowań przemocowych;
- umożliwienie wycofania się z nieprawidłowych zachowań.

Na poziomie profilaktyki wskazującej zakłada się:

- opracowywanie i wdrażanie procedur wspierania klientów dotkniętych przemocą, ich rodzin i społecznego;
- przeciwdziałanie pogłębianiu się zachowań przemocowych;
- zapobieganie następstwom społecznym wynikającym ze stosowania przemocy w rodzinie.

II. Diagnoza sytuacji w powiecie i adresaci programu

Na koniec 2015r. teren powiatu sierpeckiego zamieszkiwały 52980¹ osób:

Płeć	Miasto	Wieś	Razem
Mężczyźni	8649	17370	26019
Kobiety	9668	17293	26961
Razem	18317	34662	52980

¹ <http://demografia.stat.gov.pl/>

Ludność w podziale ze względu na wiek:

Grupa wieku - 5 lat	Liczba ludności
0-4 lat	2548
5-9 lat	2797
10-14 lat	2772
15-19 lat	3368
20-24 lat	4032
25-29 lat	4064
30-34 lat	3883
35-39 lat	3842
40-44 lat	3444
45-49 lat	3525
50-54 lat	3566
55-59 lat	3894
60-64 lat	3337
65-69 lat	2658
70 i więcej lat	5250
Razem	52980

Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej ogółem w 2014r. w powiecie wynosił 15,1%, dla porównania średnia w województwie mazowieckim 6,5%.²

Opis sytuacji w zakresie przemocy w rodzinie na terenie powiatu sierpeckiego zamieszczono w Powiatowym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie (Uchwała Nr 96.XVI.2011 Rady Powiatu w Sierpcu z dnia 2 grudnia 2011 roku).

Aktualne dane Komendy Powiatowej Policji w Sierpcu

Liczba osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie

	2014r.	2015r.
Liczba sprawców przemocy domowej ogółem	175	163
w tym: kobiety	12	9
w tym: mężczyźni	163	154

Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą

	2014r.	2015r.
Liczba ofiar przemocy domowej ogółem	207	185
w tym: kobiety	162	160
w tym: mężczyźni	29	19
w tym: małoletni	16	6

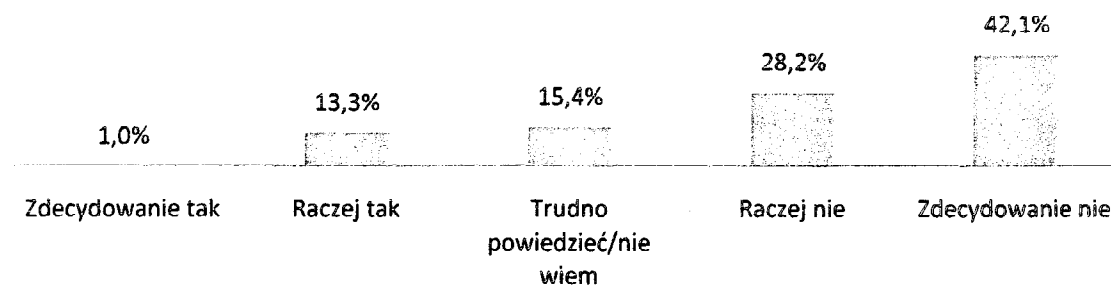
W związku z cechami zjawiska w powiecie (przeważająca większość mężczyzn jako agresorów, mała gotowość ofiar do podjęcia działań) w powiecie prowadzony jest program korekcyjno – edukacyjny dla sprawców przemocy w rodzinie oraz grupa wsparcia dla ofiar

² Vademecum samorządowca, GUS 2015

przemocy w rodzinie. Te dwie formy, oprócz wymiernych jednostkowych korzyści dla konkretnych rodzin, przyczynią się też do zwiększenia świadomości wśród społeczeństwa istnienia problemu przemocy i wiedzy na temat praw i obowiązków w tym zakresie. W prowadzonych działaniach o charakterze profilaktycznym warto podkreślić znaczenie prawidłowych postaw w rodzinie oraz skutki długofalowego tolerowania przemocy w rodzinie.

Informacje ze Strategii rozwiązywania problemów społecznych:

„(...) Rodzice sierpeccy zdecydowanie nie tolerują stosowania kar cielesnych wobec dzieci - 42,1% wskazań, a 28,2% ich raczej nie popiera. Suma wskazań negatywnych to aż 70,3% wskazań, co oznacza, że 7 na 10 rodziców nie toleruje tej metody wychowawczej.”

Tyle deklaracje, praktyka wygląda inaczej. „Poproszono również o to, aby rodzice przyznali się do tego, czy zdarza im się stosować kary cielesne. Często stosuje je 11,4%, a aż 44,8% czasami. Oznacza to, że pomimo nietolerancji dla przemocy z jakąś częstotliwością stosuje ją aż 56,2% sierpeckich rodziców.³

Stosowanie kar cielesnych wobec dzieci

■ Tak, często ■ Tak, rzadko ■ Nie, nigdy ■ Nie pamiętam

Na poziomie profilaktyki pierwszorzędowej adresatami programu są wszyscy mieszkańcy powiatu. Za grupy potencjalnie zainteresowane tematem należy uznać rodziców dzieci małych, w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym.

Ważne jest dotarcie do przedstawicieli władz lokalnych oraz instytucji i służb pracujących na rzecz dzieci i rodzin.

Na poziomie profilaktyki drugorzędowej adresatami programu są w szczególności:

- rodziny zagrożone zjawiskiem przemocy w rodzinie; świadkowie przemocy;
- rodziny niewydolne wychowawczo;
- rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej i niedostosowane społecznie;
- rodziny z problemem alkoholowym.

³ Powiatowa strategia rozwiązywania problemów społecznych Powiatu Sierpeckiego w latach 2013 – 2023

Uzasadnieniem dla profilaktyki drugo- i trzeciorzędowej są informacje o rodzinach objętych wsparciem asystentów i pracowników socjalnych w gminnych ośrodkach pomocy społecznej:

Liczba dzieci zagrożonych umieszczeniem w pieczy zastępczej wg informacji nadesłanych przez ośrodki pomocy społecznej (dane pozyskane w styczniu 2015r.):

Gmina	Liczba dzieci	Gmina	Liczba dzieci
m. Sierpc	8	Mochowo	0
Sierpc	2	Rościszewo	7
Gozdowo	11	Szczutowo	8
Zawidz	5		

Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Sierpcu wykonuje 99 nadzorów w sprawach opiekuńczych w rodzinach, w których łącznie przebywa 212 małoletnich.⁴

Kolejną grupą odbiorców działań z zakresu profilaktyki trzeciorzędowej powinny być rodziny dzieci objętych pieczą zastępczą.

Na terenie powiatu sierpeckiego w okresie I – XII 2015 r. funkcjonowały:

- 55 rodzin zastępczych spokrewnionych
- 2 rodziny zastępcze zawodowe
- 20 rodzin zastępczych niezawodowych

W rodzinach zastępczych w 2015 roku przebywało łącznie 108 dzieci, w tym:

- 78 dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych
- 6 dzieci w rodzinach zastępczych zawodowych
- 25 dzieci w rodzinach zastępczych niezawodowych.

W instytucjonalnej pieczy zastępczej przebywało:

15 dzieci – w Powiatowym Domu Dzieci w Szczutowie

27 dzieci – w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie innych powiatów.

IV. Cele programu

Cel główny:

Podniesienie świadomości wśród mieszkańców powiatu na temat zjawiska przemocy w rodzinie oraz sposobów przeciwdziałania temu zjawisku.

Cele szczegółowe:

1. Uwrażliwienie ogółu mieszkańców powiatu na objawy występowania przemocy domowej poprzez akcje informacyjne.
2. Promocja postaw wolnych od przemocy w szkołach, placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz wsparcia dziennego.
3. Promocja prawidłowych metod wychowawczych wśród rodziców, w tym dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym.
4. Profesjonalizacja kadr pracujących z dziećmi (nauczycieli, pracowników socjalnych, policjantów, kuratorów sądowych, pracowników placówek opiekuńczo-wychowawczych i placówek wsparcia dziennego) w zakresie zwiększeniu kompetencji zawodowych, poszerzeniu wiedzy, wymianie doświadczeń oraz budowaniu relacji pomiędzy różnymi służbami pomocowymi.

⁴ Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2015 – 2017

5. Zwiększenie świadomości na temat dostępnych form wsparcia dla osób doświadczających przemocy.

V. Oczekiwane rezultaty

Przewidywane rezultaty realizacji programu:

- zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie,
- zwiększenie przez dzieci i młodzież wiedzy na temat przemocy i agresji,
- zwiększenie przez dzieci i młodzież umiejętności korzystania z pomocy innych,
- zmotywowania dzieci i młodzieży do rozwoju osobistego,
- dostarczenie rodzicom i opiekunom wiedzy na temat prawidłowych metod wychowawczych,
- wzmocnienie rodzin w radzeniu sobie z problemami wychowawczymi,
- wzrost wiedzy i umiejętności rodziców w prawidłowym funkcjonowaniu i radzeniu sobie z trudnościami wychowawczymi,
- podniesienie społecznej wrażliwości na wszelkie przejawy przemocy, ze szczególnym uwzględnieniem przemocy wobec dzieci,
- podniesienie poziomu wiedzy na temat skutków przemocy w rodzinie.

VI. Zadania i realizacja (wynikające z przewidzianych celów)

Za realizację zadań programu odpowiada Powiat poprzez jednostki organizacyjne powiatu, w szczególności Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Konieczne jest podejmowanie działań z innymi podmiotami działającymi na terenie powiatu, m.in. z:

- ośrodkami pomocy społecznej;
- Powiatową Komendą Policji;
- Sądem Rejonowym;
- szkołami gimnazjalnymi i ponadgimnazjalnymi z terenu powiatu;
- placówką opiekuńczo-wychowawczą i placówkami wsparcia dziennego z terenu powiatu;
- organizacjami pozarządowymi z terenu powiatu,
- Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną,
- ośrodkami zdrowia,
- komisjami rozwiązywania problemów alkoholowych.

VII. Źródła finansowania

Źródłem finansowania programu będą środki własne powiatu zaplanowane w budżecie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. Przewiduje się również współudział w finansowaniu działań wynikających z programu ze środków pozyskanych z budżetu państwa oraz środków z Unii Europejskiej. Część działań mogą również realizować organizacje pozarządowe w ramach swoich zasobów i środków.

VIII. Monitoring i ewaluacja

Monitoring będzie prowadzony na bieżąco, po zrealizowaniu określonego działania, oraz w formie rocznego podsumowania wraz ze sprawozdaniem z realizacji programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar w formach:

- analiza ilościowa jakościowa materiałów rozpowszechnianych w ramach akcji informacyjnych zwiększających świadomość w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz promocji informacji o dostępnym wsparciu,
- warsztaty profilaktyczne dla uczniów - listy obecności,
- poradnictwo w zakresie umiejętności wychowawczych rodziców - listy obecności,
- poprawa kompetencji kadr instytucji - listy obecności

Ewaluacja będzie prowadzona na bieżąco w czasie realizacji danej formy (tzn. na początku warsztatów i po ich zakończeniu, na początku procesu poradnictwa i na koniec) w celu zbadania zmiany poprzez wskaźnik procentowy.

Ankiety kompetencyjne przy prowadzeniu działania poprawy kompetencji kadr instytucji.

lp	Zadanie	Krótki opis	Realizator	Efekt	Sposób weryfikacji
1.	Akcje informacyjne skierowane do mieszkańców powiatu	Akcje informacyjne zwiększające świadomość w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Akcje te mogą przybrać formę konferencji, debat społecznych, kampanii społecznych, informacji w mediach.	PCPR we współpracy z: gimnazjami, policją, OPS, NGO, lokalnymi mediami, kościołami, poradnia psych.-ped.	Zwiększenie świadomości mieszkańców na temat przemocy w rodzinie i metod jej przeciwdziałania	Liczba materiałów informacyjnych (plakatów, ulotek itd.), sprawozdania z organizowanych wydarzeń.
2.	Warsztaty profilaktyczne dla uczniów	Przeprowadzenie warsztatów dla uczniów szkół. Obszary tematyczne warsztatów: komunikacja, przemoc rówieśnicza, asertywność, rozwiązywanie konfliktów, przemoc domowa.		Zwiększenie wiedzy uczniów i poprawa komunikacji w grupie.	Listy obecności. Ankiety przed i po warsztatach, określenie zmiany poprzez wskaźnik procentowy.
3.	Poradnictwo w zakresie umiejętności wychowawczych rodziców	Spotkania dla rodziców, grupowe i/lub indywidualne. Tematyka spotkań: umiejętności wychowawcze, komunikacja w rodzinie Grupy wsparcia dla rodziców dzieci i młodzieży z problemami wychowawczymi		Zwiększenie świadomości rodziców w zakresie zachowań agresywnych wśród dzieci, wzrost umiejętności wychowawczych	Listy obecności Ankiety przed i po warsztatach, określenie zmiany poprzez wskaźnik procentowy
4.	Poprawa kompetencji kadr instytucji	Szkolenia i inne formy podnoszenia kompetencji osób zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. Spotkania dla przewodniczących Zespołów Interdyscyplinarnych Szkolenia z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla kadry pedagogicznej		Zwiększenie wiedzy kadr w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Listy obecności Ankiety kompetencyjne
5.	Promocja informacji o dostępnym wsparciu	Informowanie mieszkańców powiatu o możliwościach wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie poprzez artykuły w lokalnych mediach, ulotki, ogłoszenia podczas lokalnych uroczystości i spotkań		Zwiększenie wiedzy mieszkańców o dostępnym wsparciu	Lista artykułów, sprawozdania

PRZEWODNICZĄCY RADY

Jan Rzeszutowski